

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 4089/22
15.3.2023.године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Зорице Ђаковић, председника већа, др Драгице Попеску и Светлане Павић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Вукашин Секулић, адвокат из Београда, улица Краљице Наталије број 66/9, против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Жарко Богдановић, адвокат из Београда, улица Војводе Влаховића 27ц, ради раскида уговора, одлучујући о жалби тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду 4П број 6406/17 од 24.05.2022. године, у седници већа одржаној дана 15.03.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужене ББ из ... и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду 4П број 6406/17 од 24.05.2022. године.

Образложење

Ставом првим изреке побијане пресуде Вишег суда у Београду 4П број 6406/17 од 24.05.2022. године, одбија се приговор стварне ненадлежности Вишег суда у Београду за поступање у предмету П број 6406/17. Ставом другим изреке побијане пресуде дозвољава се објективно преиначење тужбе учињено поднеском тужиоца од 29.01.2018. године. Ставом трећим изреке побијане пресуде усваја се тужбени захтев тужиоца АА из ..., па се раскида Уговор о доживотном издржавању, закључен дана, 25.01.2007. године, пред Петим општинским судом у Београду, у предмету Р број 109/07, између ББ, из ..., као даваоца издржавања и сада покојног ВВ, из ..., као примаоца издржавања. Ставом четвртим изреке побијане пресуде обавезује се тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 498.750,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде, до коначне исплате, у року од 15 дана од дана пријема писаног отправка пресуде, под претњом принудног извршења.

Против ове пресуде благовремену жалбу изјавила је тужена побијајући је из свих законских разлога прописаних чланом 373. ЗПП.

Апелациони суд у Београду испитао је побијану пресуду у смислу одредбе члана 386. ЗПП (“Сл. гласник РС”, бр. 72/11, са свим изменама и допунама), нашавши да је жалба неоснована.

У спроведеном поступку нису причињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачке 1, 2, 3, 5, 7. и 9. ЗПП, на које повреде овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности, нити су причињене повреде из тачка 12. ове законске одредбе, имајући у виду да пресуда садржи јасне разлоге о битним чињеницама, као и о активној легитимацији тужиоца, па се иста може испитати.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац и тужена су рођени брат и сестра чији је отац сада пок.ВВ. Тужилац је са покојним родитељима и својом супругом ББ, живео у заједничком породичном домаћинству, почев од 1992. године, када су се венчали, у стану у ..., да би након мајчине смрти и продаје стана, односно од 2006. године, наставио да са женом живи у заједничком домаћинству са оцем, пок. ВВ, у кући у улици ..., укупне површине 106,12 м², која се састоји од две одвојене стамбене јединице, једне у сутерену, а једне у приземљу и од помоћног објекта-гараже и оставе. Наведену непокретност су тужилац и његов отац, пок. ВВ купили од ГГ, по основу уговора од 11.08.2006. године, по ком основу су у Листу непокретности број ... КО ..., обојица уписани, као сувласници предметног објекта, са уделима од 1/2. Тужилац је са супругом и ћерком живео у приземљу породичне куће, а покојни отац странака у сутерену и све до његове смрти живели су у породичној заједници. Тужилац је заједно са својом супругом бринуо о покојном оцу, набављао му лекове, водио га лекар, набављао му храну и остале свакодневне потрепштине. Супруга тужиоца је одржавала хигијену у делу куће у коме је живео пок. ВВ, кувала му је, прала и пеглала веш и код већих спремања куће ангажовала помоћ. Међутим, отац странака је закључио са њима два уговора о доживотном издржавању. Први је закључен са туженом, као даваоцем издржавања, дана 25.01.2007. године, која се обавезала да ће се старати о набавци и припреми хране за пок. оца и одржавати му стамбени простор, те да ће му у случају болести обезбедити лекарску помоћ, набављати му лекове, помагати га финансијски и да ће га после смрти сахранити, давати му подушја и подићи му споменик, у свему према месним обичајима. Прималац издржавања се обавезао да ће јој заузврат, за случај смрти оставити у наслеђе 1/2 куће описане у члану 1 тог уговора, у делу у којем је користи, тј. стан у сутерену и помоћни објекат – гаражиу и оставу. По основу закљученог уговора о доживотном издржавању тужена је уписана као корисник земљишта на кат.парцели број ... КО ... и као власник непокретности која се налази на предметној кат.парцели, у обиму 1/2 идеалног дела, уместо дотадашњег власника, сада покојног ВВ. Исти је са тужиоцем, као даваоцем издржавања, закључио дана, 29.04.2014. године, уговор о доживотном издржавању, којим се тужилац обавезао да се стара о оцу, што подразумева бригу о његовом здрављу, да га води лекару, набавља му лекове и пружа му дужну пажњу у опоравку од болести, да се брине о његовим свакодневним потребама - набавка хране, одеће, обуће и других порепштине, што је тужилац и чинио. Пок. ВВ се и овим уговором обавезао да ће заузврат после његове смрти, тужиоцу, као даваоцу издржавања, припасти идеални удео од 1/2 права својине на истој кући, описаној у ставу 2. тог уговора. Предмет обавезе сада пок. ВВ, као примаоца издржавања, по оба уговора о доживотном издржавању је исти, тј. његов идеални удео од 1/2 на кући која се налази у улици ... у ... Преминуо је дана 11.05.2015. године и вођен је оставински поступак иза његове смрти пред Првим основним судом у

Београду. Решењем тог суда од 27.01.2018. године, утврђена је имовине која чини његову заоставштину, а за наследнике су оглашени ББ и АА, са по 1/2 идеалног удела утврђене заоставштине, с тим да се у образложењу решења наводи да су законски наследници на рочишту за расправљање заоставштине приложили оба уговора о доживотном издржавању закључена са оставиоцем, као примаоцем издржавања, те да непокретност која је предмет оба закључена уговора, није ушла у састав заоставштине. Тужена није испуњавала своје обавезе као давалац издржавања према уговору о доживотном издржавању који је закључила са покојним оцем, нити у вези са храном и одржавањем његовог стана, нити око лекова и одвођења лекару, није га помагала ни финансијски, нити је сносила трошкове његове сахране и двања му помена. Парничне странке нису знале за постојање два уговора о доживотном издржавању и тужилац је након очеве смрти сазнао за предметни уговор о доживотном издржавању који је закључен са туженом.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је донео побијану одлуку којом је усвојио тужени захтев и раскинуо уговор о доживотном издржавању закључен 25.01.2007. године, између овде тужене, као даваоца издржавања и сада пок. ВВ, као примаоца издржавања, сагласно основним начелим уговорних односа из чл. 12. и 17. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО), у вези са чланом 148. став 2. истог закона и чланом 194. ст. 1. и 2. Закона о наслеђивању (ЗН), претходно дозволивши објективно преиначење тужбе учињено поднеском тужиоца од 29.01.2018. године, сходно члану 199. став 2. ЗПП. Иако се тужена противила преиначењу, првостепени суд је донео одлуку као у ставу другом изреке, налазећи да је тужилац накнадним постављањем и евентуалног тужбеног захтева, извршио преиначење тужбе, јер је тада истакао два тужбена захтева која су у међусобној вези, тако да суд може да усвоји следећи од тих захтева, ако нађе да претходни није основан. Како поступак по преиначеној тужби ни по оцени овога суда није продужио трајање парнице, правилно је нашао да је целисходно за коначно решење односа међу странкама да дозволи преиначење тужбе. Истовремено, суд је нашао да је неоснован приговор недостатка активне легитимацији на страни тужиоца, који, као законски наследник иза сада пок. ВВ, има на основу члана 124. ЗОО, право да тражи раскид уговора о доживотном издржавању од 25.01.2007. године, који је његов отац закључио са туженом, јер за то има директан правни интерес, пошто је његов покојни отац и са њим уговорио доживотно издржавање, дана 29.04.2014. године, располажући истом половином непокретности, као и у корист тужене по уговору од 25.01.2007. године. Како је након закључења тог уговора закључио са тужиоцем уговор исте садржине, са истим предметом, пошто постоје два паралелна уговора о доживотном издржавању са истим предметом и обавезом примаоца за случај испуњења уговорних обавеза, правилно првостепени суд налази да тужилац има директни правни интерес да тражи раскид спорног уговора ради остварења својих своја права на предметној непокретности, с тим да тужилац тужбени захтев темељи на тврдњи да тужена није испунила своју уговорну обавезу, а реч је о теретно-правном послу.

Првостепени суд је правилно нашао да тужбени захтев тужиоца основан, те је раскинуо уговор о доживотном издржавању, закључен 25.01.2007. године, у смислу члана 194. ЗН, између покојног оца странака и тужене, која је у складу са чланом 3. предметног уговора, преузела обавезу да се стара о оцу на исти начин као и тужилац, а које обавезе је заправо, обављао он са својом супругом. Како тужена није доказала да је

своје обавезе према примаоцу издржавања, извршавала у току трајања предметног уговора, јер из исказа тужиоца и саслушаних сведока произлази да су о оцу бринули тужилац и његова жена који су живели у заједничком домаћинству са њим, почев од 1992. године, све до његове смрти, тужилац је фактички, извршавајући своје уговорне обавезе, извршавао уговорне обавезе које је тужена преузела на себе, као давалац издржавања. Стога првостепени суд правилно налази да се сврха уговора од 25.01.2007. године, није остварила, пошто је утврдио да тужена своје уговорне обавезе није извршавала ни делимично, будући да је саслушани сведоци не познају, јер је нису виђали код оца, те да су му тужилац и његова супруга припремали храну, одржавали му животни простор, обезбеђивали лекарску и финансијску помоћ и након смрти га сахранили, издавали му подушја и подигли споменик, сходно члану 1. уговора о доживотном издржавању од 29.04.2014. године, премда је исте такве обавезе тужена претходним уговором прихватила. Како није испуњавала уговорне обавезе, јер је код оца долазила веома ретко, а није доказала да му је евентуално пружала помоћ преко трећег лица, већ му је сву бригу и помоћ када је имао здравствени проблем, пружао тужилацу, правилно је нашао првостепени суд да би предметни уговор, закључен 2007. године, требало раскинути иако прималац издржавања није за живота поднео тужбу за раскид уговора због неизвршења уговорних обавеза, будући да је све време бригу и помоћ добијао од свога сина, овде тужиоца и његове супруге, а са тужиоцем је накнадно и закључио уговор о доживотном издржавању којим је такво фактичко стање правно уредио.

Овај суд налази да је побијана пресуда правилна и на закону заснована.

Одредбом члана 194. став 1. ЗН, прописано је да се уговором о доживотном издржавању обавезује прималац издржавања да се после његове смрти на даваоца издржавања пренесе својина тачно одређених ствари или каква друга права, а давалац издржавања се обавезује да га, као накнаду за то, издржава и да се брине о њему до краја његовог живота и да га после смрти сахрани. Ставом 3. изреке овога члана прописано је да, ако што друго није уговорено, обавеза издржавања, нарочито, обухвата обезбеђивање становања, хране, одеће и обуће, одговарајућу негу у болести и старости, трошкове лечења и давања за свакодневне, уобичајене потребе. Наиме, уговор о доживотном издржавању је облигационо правни уговор у коме настају права и обавезе за обе стране, које обавезе стране уговорнице одређују својом вољом, а ако то не учине важи допунска диспозитивна одредба из става 3. тог члана, с тим да се овај уговор закључује с обзиром на личне особине уговорних страна. Уговор о доживотном издржавању, поред материјалне обавезе даваоца издржавања, као примарне обавезе, може садржавати и указивање дужне пажње, неге, помоћи у болести и старости и друге услуге које је давалац издржавања дужан да пружи примаоцу издржавања, с тим да предмет уговора може бити и само пружање одговарајуће неге од стране даваоца издржавања. Уговор о доживотном издржавању закључен између родитеља, као прималаца издржавања и њихове деце, као давалаца, није уговор којим се располаже будућим наслеђем, већ обострано теретни правни посао који је пуноважан уколико испуњава услове форме, прописане чланом 195. Закона о наслеђивању. У случају конкуренције два уговора о доживотном издржавању снажнији је уговор закључен раније, ако није раскинут или поништен. Обавеза из уговора о доживотном издржавању не мора да буде обавеза редовног давања или плаћања средстава за издржавање, већ и други облици помоћи примаоцу издржавања, који уколико закључи нови уговор о

доживотном издржавању са трећим лицем, при чему ранији уговор није стављен ван снаге и онај раније закључени уговор може бити пуноважан, па и у ситуацији када је каснијим уговором располагао истом имовином у својини примаоца издржавања у тренутку закључења уговора.

Међутим, приликом оцене да ли су испуњени услови за раскид уговора о доживотном издржавању због неизвршења обавеза од стране даваоца, узимају се у обзир уговорне обавезе даваоца, као и његове материјалне, личне и породичне прилике, и исте такве прилике примаоца издржавања, као и потребе, захтеви и жеље примаоца, те да ли је био задовољан обимом и квалитетом учињених давања. Уговор о доживотном издржавању закључује се с обзиром на личност уговарача, али то није само уговор облигационог права, већ и уговор наследно-правног карактера, где се пренос својине одлаже до смрти примаоца издржавања. Раскидни услов који је у директној вези са сврхом уговора производи правно дејство, па само у случају када је један од уговарача још за свог живота имао право да тражи раскид уговора због неизвршења оног другог, наследници могу тражити раскид уговора. Стога су испуњени услови за раскид уговора о доживотном издржавању у ситуацији када давалац издржавања не извршава своје уговорне обавезе, јер је очигледно да сврха закљученог уговора није остварена, а коју сврху не чине само материјална давања (обезбеђење становања, хране, одеће, обуће, трошкови лечења и свакодневних уобичајених потреба), већ и пружање одговарајуће неге примаоцу у болести и старости. Како право на раскид уговора о доживотном издржавању није лично, већ је то имовинско право, неизвршавање обавезе од стране даваоца представља разлог за раскид овог уговор који делује и на универзалне правне следбенике, који имају право на подношење тужбе за раскид уговора, иако се ради о уговору *sui generis*, који се закључује с обзиром на одређена својства уговарача, јер је овај уговор и наследног карактера, а с обзиром на члан 148. став 2. ЗОО, делује и на универзалне правне следбенике уговорних страна, изузев ако је шта друго уговорено или шта друго произилази из природе самог уговора.

Стога овај суд налази да је правилна побијана пресуда којом је првостепени суд раскинуо уговор закључен између тужене и покојног оца странака, јер није испуњаван од стране тужене, као даваоца издржавања, у смислу одредбе члана 124. ЗОО, којим је прописано да у двостраним уговорима када једна страна не испуни ту обавезу, друга страна може, ако није шта друго одређено, захтевати испуњење обавезе или под условима предвиђеним законом раскинути уговор простом изјавом, ако раскид уговора не наступа по самом закону, све у вези са одредбом члана 125. истог закона. Тужилац је с правом тражио раскид уговора са туженом, у смислу члана 124. ЗОО, пошто предметни уговор има и имовинско правно дејство и делује на њега, као законског наследника свога оца, који има права на наслеђивање очеве имовине која је предмет спорног уговора уколико би се исти раскинуо, независно од тога што је имовином из спорног уговора отац странака располагао и у корист тужиоца, као даваоца издржавања, по накнадно закљученом уговору о доживотном издржавању.

Неосновано се жалбом тужене истиче да се наведене одредбе члана 148. став 2. ЗОО, не могу применити на уговор о доживотном издржавању, те да тужилац, као универзални правни следбеник покојног оца, нема право на подношење тужбе за раскид уговора, јер прималац издржавања за живота није манифестовао своју вољу у том смислу и сматра да је раскид уговора супротан вољи оца, који је располагао својом

имовином и за случај смрти оставио је у наслеђе и својину туженој, као даваоцу издржавања. Међутим, како тужена није пружала издржавање свом оцу, већ је то чинио тужилац са супругом, што је отац парничних странака знао и са тужиоцем касније и закључио уговор о доживотно издржавању, да је исти имао другачију вољу, могао је и другим правним послом да располаже својим делом куће у корист тужене, али имајући у виду да је са њом закључио двострано теретни уговор, а утврђено је да иста није испуњавала своје уговорне обавезе, овај суд налази да је правилна побијана одлука о раскиду. Наиме, право на захтев за раскид уговора о доживотном издржавању због неизвршења других обавеза је имовинско, а не лично право, па га је тужилац, као законски наследник покојног оца, стекао након очеве смрти, као имовинско право, ако је прималац издржавања за живота имао право да тражи раскид уговора због неизвршења обавеза друге уговорне стране. Стога и његови наследници, по истом основу, могу да траже раскид уговора, јер је у тренутку његове смрти ово право прешло и на њих, па могу поднети тужбу за раскид тог уговора из наведеног разлога, односно због неизвршавања уговорних обавеза и у случају када је прималац издржавања за живота није поднео. Чињеница да Закон о наслеђивању посебно не регулише питање раскида уговора о доживотном издржавању због неизвршавања обавеза, не искључује могућност раскида тог уговора из наведених разлога, јер се ради о двострано теретном уговору, па се на такву правну ситуацију, осим одредаба Закона о наслеђивању примењују и одговарајуће одредбе Закона о облигационим односима, као у конкретном случају.

Са свега изложеног одлучено је као у изреци пресуде на основу члана 390. ЗПП.

Правилна је одлука првостепеног суда о трошковима парничног поступка, која је донета сходно успеху странака у спору, па је иста потврђена на основу члана 401. тачка 2. ЗПП, будући да је заснована на одредби чл. 151, 153. и 154. ЗПП, а донета је сходно важећој АТ и ТТ у време пресуђења.

**Председник већа-судија
Зорица Ђаковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић